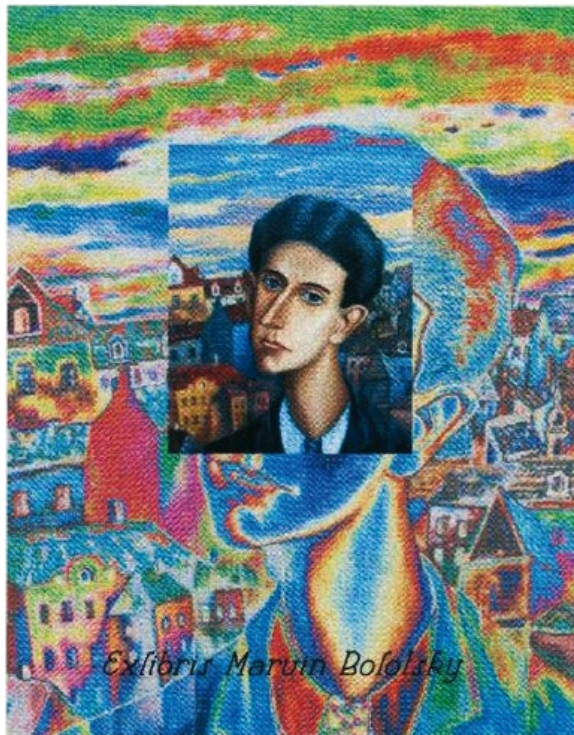

2/2015

KNIŽNÍ ZNAČKA

ČASOPIS SPOLKU SBĚRATELŮ A PŘÁTEL EXLIBRIS

Exilium Marvin Bofolsky
Vladimir Bogdanov, *Homage Franz Kafka*, CGD, 2015

**O PŘÁTELSTVÍ A ŽIVOTNÍCH
JUBILEÍCH,**

*aneb fiktivní zповědi Adolfa Borna
a prof. Františka Dvořáka*

ADOLF BORN, ROČNÍK 1930, O SOBĚ

Už musím rozlišovat úlohy zásadní a náležavé od nepodstatných a pro mě okrajových. Zvažuji, co ještě má smysl a co není ztráta času. Pro rozsah, preciznost

Adolf Born, L1/5, 1988

a kvalitu vytvořeného díla jsem označován hlavně mezi *bohémy* za workoholika, ale nemůžu si pomoci, práce mě nesmírně baví. Život je pro mne sledem grotesk-

ních a veselých situací. Beru vše s humorem. Dnešní doba je strašně zábavná. Možná právě díky své píli, snad i talentu a zvědavosti, jsem si mohl dopřát všech-

Adolf Born, S1/4, 1995

ny tvůrčí radosti a splnit všechny své touhy. Když se někdo naučí dobře profesionálně kreslit a malovat, je to krásné. Ještě krásnější je, když nadto objeví svůj vlastní svět. Na některé výzvy jsem si trpělivě počkal, až dozrál čas. Mám teď na mysli mé poslední meditativní ilustrace Christiana Morgensterna. Jsem bilingvista rodem z Českých Velenic a tak jsem si splnil poslední velké životní přání. Zmocnit se dráždivě bizarních a hravých básní po svém v poslední knížce, kterou jsem nazval trochu příznačně a tajemně *Zbornaplaz*. Vytvořil jsem v ní svoji vizi

světa Morgensternových básní s jejich vážným i nevážným, tajemným i hravým humorem.

Pokud jde o příležitostnou grafiku, ani té jsem se nevyhýbal. Svědčí o tom dlouhá řada mých každoročně zasílaných novoročenek, desítky pozvánek a oznámení.

Adolf Born, S1, 1992

Jen s exlibris je u mě potíž. Měl jsem plno práce s knižními ilustracemi a s kresleným animovaným filmem takže platí, že mít vlastní knižní značku od Borna je stále velkou vzácností. Barevné litografie a serigrafie jsem totiž vytvořil ještě v minulém století a převážně pro zahraniční sběratele a jejich manželky (Sovereina, Rhebergena, Meulemanse, Susi Kolar-Plicka, Peijnenburga, Vlijmena, Water-shootovy, Zwierse, Herminu van Oss, Hilerbrandta, Rödela, Köhlera a další). Mezi českými adresáty figurují jen moji známí a blízcí přátelé: Fr. Nepil, F. Pultr, dr. L. Loubal, F. Dvořák aj. Dnes zastávám názor, že čím je člověk starší, tím je ve výběru přátel hodně přísnější.

Není to tak dávno, kdy jsem oslavil osmdesátiny; lehce mě to znechtulo, protože ta osmdesátka vytyčuje hranici - do osmdesátky je to ještě mládí a pak už je jen devadesátka a stovka. Připomínat mi proto dalších dožitých 5 let po oslavách kulatého jubilea v roce 2010 je prostě faux pas. Zažil jsem přívaly poct a uzná-

ní, nepřeborných uměleckých úspěchů. Dnes chci zůstat v anonymitě, nemám mobil ani notebook, miluji staré pořádky a mým nejoblíbenějším místem je můj ateliér.

O mém vztahu k příteli Dvořákovi, staršímu o deset let

S profesorem Františkem Dvořákem se znám od svých 25 let. My studenti AVU jsme se ho tenkrát jako zkoušejícího asistenta báli, ale byl to spíše obrovský respekt a to přesto, že nebyl o tolik let starší než my. Už na škole se ujal slogan od Joži Mrázka-Hoříckého - *profesor Dvořák - umění hořák*. Později, když zahajoval výstavu skupiny Máj, jsem obdivoval jeho nekompromisní postoj a vlastně ten můj pocit trvá dodnes, i když od té doby uplynulo víc než padesát let.

Myslím, že když František Dvořák dostal čestné členství od sdružení Hollar, že ho pozorují jeho dávní přátelé Tichý, Zrzavý, Lhoták a Hořánek z nebeských výšin a lišácky se usmívají. Dokonce si myslím, že i náš demokraticky smýšlející císař František Josef by pronesl: „I když je to Čech, je to slušný člověk.“ A já dodávám s uctivou poklonou: „Potvrzuji to!“

Naše přátelství má pevný základ, oba jsme katolicky věřící a milujeme rakousko-uherskou monarchii. S potěšením vzpomínáme na hollarovské zájezdy v dobách minulého režimu. Zhotovil jsem mu karikaturu s malířem Hollarem a novoročenku *Muž s vlajcí červenou šálou*. Mými grafickými listy jsme také upláceli úředníky v Čedoku pro získ devizových příslibů, celníkům postačily veselé kresbičky na památku.

Když Ty jsi, Františku, jako můj přítel nejbližší už dávno oslavil své devadesátiny, zdá se mi, jako bys načerpal nějakou novou mízu.

Noblesní laskavý bělovlasý muž s knírem - Chevalier des Arts et Lettres - zdaleka neřekl své poslední slovo.

František Dvořák, ročník 1920, o sobě

Jistě nebyla žádná náhoda, že jsem se za svých vysokoškolských studií dostal do pedagogické péče našich největších osobností historie umění Antonína Matějčka a Josefa Cibulky. A po dosažení doktorátu jsem po celých osm let působil skoro jako kolega našeho nejslavnějšího kunsthistorika profesora V. V. Štecha. Z odstupu vidím, že mi Někdo tyto lidi vybíral a přivedl mne k nim, aniž bych o to vůbec nějak usiloval. Dnes věřím,

Adolf Born, S1, 1992

že mne tenkrát Kdosi vzal za ruku a vedl mne jedinou možnou cestou. Proto se mohu k uplynulému času vyjádřit podobně jako Bohumil Hrabal, když účtoval se svým životem a prohlašoval: „Vidím, že mi život přede mnou i za mnou upravovali andělé...“

Navzdory tomu, že v pondělí 16. 2. 2015 vyšla na internetovém portálu Novinky.cz zpráva o mém úmrtí, nejsem zdaleka v nečinnosti; dokončil jsem dvě knihy - o malířích Karlu Chabovi a Václavu Špálovi. Přes občasné zdravotní potíže mám plno pracovních záměrů. Chci ještě napsat knížku o uměleckých sbírkách Pražského hradu a vzpomínky na osobnosti, které ovlivnily můj život.

Mé krédo zní: Být vyrovnaný s pánem bohem a nemít žádné pocity, že jsem někomu ublížil.

O mém vztahu k mladšímu příteli

Bornovi

Když mi vyšla v r. 1979 v nakladatelství Odeon útlá, ale průlomová publikace *Současné exlibris* v edici *Současné české umění - mezi 31 autorů* jsem malíře a grafika Adolfa Borna ještě nezařadil. Zato jsem od začátku věděl, že jeho knižní ilustrace budou obrovským přínosem světové tvorbě. Když jsem byl v době politického tlaku v letech 1958-1960 společensky izolován, Adolf Born patřil k hrstce věrných přátel, kteří se ode mne nedistancovali. A to se nezapomíná!

Poznámky:

Vernisáž výstavy k letošním 85. narozeninám A. Borna uspořádali v Břeclavi v tamní synagoze. Uskutečnila se v pátek 12. června 2015 v 17 hodin. Výstava grafik potrvá do 6. 10. 2015.

Oslavy úctyhodných 95. narozenin pana profesora F. Dvořáka se odehrály v pátek 17. dubna 2015 stylově v pražské kavárně Montmartre, kde dojat přijímal gratulace „radostným stiskem ruky“. Soupis knižního díla prof. Dvořáka, doplněný statěmi a dokumenty, vydalo letos nakladatelství Pražská scéna pod názvem František Dvořák a kniha. Je autorem 155 titulů, z toho 35 monografií, zčásti v několika jazykových mutacích, včetně japonštiny.

Prameny: Dvořák, F.: Můj život s uměním, záznam B. Janečkové, nakladatelství Lidové noviny, 2006.

Dvořák, F.: Okamžiky s umělci - Zaznamenala Bronislava Janečková, nakladatelství Lidové noviny, 2014.

S využitím autentických výroků, citací a sdělení sestavil Jiří Ort.

KDYŽ ŠANSON PROMLUVÍ

Zajímavou výstavu nových a překvapivě vesele laděných grafických listů Karla Demla a fotografií Martina Říhy připravil pro uměnímilovné publikum začátkem letošního proměnlivého jara Era svět na Jungmannově náměstí v Praze. Ty, kdo znají dobře tvorbu Karla Demela, citlivého a hudebně založeného umělce, nepřekvapí, že se inspiroval francouzským umělcem, šansoniérem a písničkářem Georgesem Brassensem (1921-1981). Francii má totiž rád, čte s potěšením

Karel Demel, C3+C5, 2014

texty v originálu, Brassensovu hudbu obdivuje, je mu niterně blízká stejně jako sarkastický humor zpěváka, jenž vyzpíval příběhy obyčejných lidí: zklamáných milenců, prostitutek, ješitných dívek a spontánně ironizoval pokryteckou společnost, v níž žijeme.

Na čtrnácti grafických listech, vytvořených kombinovanou grafickou technikou, zachytil a nechal znovu rozeznít vybrané šansony. Pozorný divák se vžívá do děje jednotlivých barevných listů, zdálky slyší melodii a možná i hlas zpěváka, je doslova vtažen do kratičkých příběhů vyprávějících o lásce, zklamání a nenávisti, spolucítí s podvedenou manželkou a stejně jako zpěvák, a snad

i grafik, vzpomíná na milenecké zážitky z mládí.

Kdo z obou vypravěčů je zajímavější? Jsem přesvědčen, že genialitu Brassense doplnil Demel adekvátními grafickými listy, jimž nechybí kvalita provedení, výtečná kompozice, dějové napětí a v neposlední řadě dokonalý tisk! Vzniklo tak rovnocenné dílo, a přestože Brassensův hlas můžeme už dnes slyšet jen ze záznamů, Demelova grafika jej znovu vrátila na divadelní pódium a jednotlivé poetické příběhy k nám opět hovoří výmluvnou

formou. Stačí se dívat, usmívat a vzpomínat. Který list vybereme nejprve? Lavičku zamilovaných? Proč ne, vrátí nás o desítky let nazpět a nemusíme ani běžet až do pařížského Bouloňského lesíka, stačí náš Petříň. Dívčí klín tak příjemně hřeje, její dlaň hladí chlapcovu hruď a vůbec jim nevadí, že muž s knírem (Brassens, kdo jiný by to mohl být!) vleče tašku

s nákupem, doprovázen rozkošatělou nehezkou ženou také obtěžkanou zavazadly, těm dvěma závidí. Vůně bezu, hořkost vzpomínek, ironie osudu!

Ještě hůře jste dopadl, pane šansoniére, s tou zlou ženskou (kdyby byla alespoň hezká). Na co myslíte? Že je ošklivá, líná, neumí vařit i chytrost jí schází? To jste tomu dal, teď sedíte u stolu, ona mává koštětem nad vaší hlavou a ten pes je na tom určitě mnohem lépe než vy.

Naposledy se s vámi podíváme do temné uličky lásky. Kolik slečen tady dnes stojí? Jedna, dvě, tři, pět nebo snad deset? Šlapou chodník a čekají, až přijde šereda, hrbatej, starej, šmajdavej, oplzlej, a některou si vybere pro chvíli

Karel Demel, C3+C5, 2014

rozkoše. Hezky jste vylíčil jejich nelehký úděl: kuří oka, utahané nohy, dřina a smutek. Však vám také vzkázaly: „Děkujeme vám, pane Brassensi, jste první člověk, který se nás zastal, máte uznání a pochopení. Jiní si přijdou a pak ještě pomlouvají!“

Každý grafický list je záznamem jednoho šansonu, nabízí sarkastický humor, který stojí za pozorné prostudování, aby žádný „tón“ neunikl našemu sluchu a žádná postavička nezmizela z našich očí.

Výstava byla doplněna černobílými fotografiemi Martina Říhy (byly velice působivé), na nichž zachytil Karla Demela při práci v ateliéru a dílně. Nebyly to portrétní snímky, ale výstižné dokumenty z pracovního prostředí, ve kterém se celý cyklus nových listů rodil.

Lze očekávat, že po dokončení cyklu malých grafických listů s touto tematikou bude Karel Demel stejně jako v minulosti (vzpomeňme na inspiraci Apollinairovým Pásmem) pokračovat v realizaci námětově podobných motivů v rozměrově větším podání. Připravené desky 50x25 cm jsou toho svědectvím. Proza-

tím zpracoval některé motivy v menším provedení pro sběratele exlibris. Při jejich pečlivém prohlížení zjistíme, že jsou dějově výmluvné a nechybí jim příjemná nevtíravá barevnost, na kterou jsme u Karla Demela zvyklí. Text je úsporně omezen na zkratky EXL a jméno majitele a umístěn v ploše listu tak, aby nerušil celkové kom-

poziční členění desky. Potřeba autora rozvíjet vybrané téma je dáno Demelovou touhou zcela vyčerpat daný námět, ztotožnit se s textem (v našem případě textem šansonů) a odevzdat dílo, jímž se přiblíží svým obdivovaným vzorům. I tentokrát dokázal z písničků George Brassense vybrat příběhy zajímavé, dějově bohaté a vtipné. Snad nebude na škodu, když uzavřu vyprávění o tomto mimořádně zdařilém souboru Karla

Karel Demel, C3+C5, 2014

Demela citací z článku Zuzany Ottové z května 2015: „Stejně jako Brassens, tak i Karel Demel vyjadřuje v prezentovaném cyklu všechny nešvary vycházející z lidských slabostí a omezenosti. Jen místo gramofonových desek používá za tímto účelem desky měděné.“

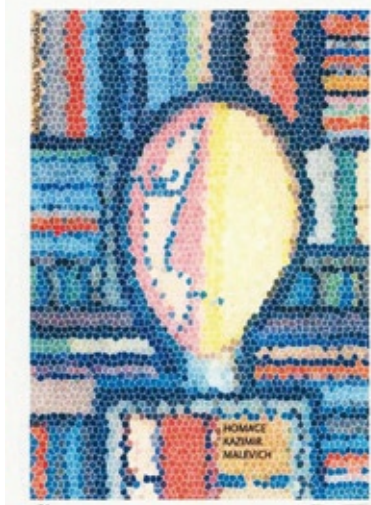
Karel Žižkovský

VLADIMÍR BOGDANOV, MALÍŘ, GRAFIK A GALERISTA

Vzpomínám, že asi deset let nazpátek jsem několikrát přemlouval svého kamaráda a kolegu Vladimíra Bogdanova, aby navštívil shromáždění zajímavých lidí - milovníků exlibris.

A na jaře r. 2006, na valné hromadě SSPE, se na mě Vladimír obrátil: „Děkuji, Geno, že jsi mě seznámil s tímto světem. Já budu také sbírat exlibris.“

V tomto roce nejenže vstoupil do spolku, ale také se stal nadšeným sběratelem drobné grafiky. Už skoro deset let Vladimír aktivně navštěvuje sjezdy SSPE, sjezdy sběratelů v Německu a burzy grafiky. Dva roky byl členem výboru SSPE.

Vladimír Bogdanov, CGD, 2015

Svou kolekci Vladimír začal rozšiřovat o tvorbu současných českých a cizích výtvarníků a postupně ji prohlubuje zpět do minulosti. Dnes se jeho kolekce rozděluje na evropskou a českou, evropskou secesi a české exlibris první republiky.

Za dobu členství ve spolku Vladimír vytvořil kolem 40 exlibris technikou barevné litografie a poslední dobou technikou počítačové grafiky. V podstatě jsou tato exlibris skici jeho malířských prací, kterým věnuje své síly.

Popřejme sběrateli, výtvarníkovi a galeristovi Vladimíru Bogdanovovi hodně zdaru, nové zajímavé objevy do jeho sbírky a zdraví pro realizaci velkých uměleckých plánů.

Akademický malíř Vladimír Bogdanov se narodil 11. 4. 1955 v Moskvě. V roce 1986 absolvoval moskevskou Polygrafickou vysokou školu (dnes Akademie tisku) - fakultu grafiky. Od roku 1987 je výtvarníkem na „volné noze“. V roce 1989 poprvé navštívil Prahu a zamiloval se do ní. Byla to láska na první pohled. Díky pomoci pražského sběratele Karla Kocha navštěvoval od roku 1990 pravidelně Prahu v době konání plenérů. Od roku 1992 se zúčastňuje výstav v Česku, Německu, Francii a Rakousku. V roce 1998 obdržel nabídku vést pražskou galerii Godot Art Gallery, vede ji doposud.

Gennadij Alexandrov

JUBILUJÍCÍ KARLA RYVOLOVÁ

Karla Ryvolová, malířka, grafička a pedagožka, oslavila neuvěřitelné půlku-laté jubileum. Vždy usměvavá, vstřícná a plná tvůrčího nadšení - tak ji známe z osobních setkání a z výstav jejích grafických prací, které uspořádala.

Své pedagogické působení na VŠUP v Praze ukončila v r. 2002. Věnuje se plně své výtvarné činnosti: malbě, kresbě, koláži a grafice. Její výtvarný rukopis je nezaměnitelný, jak po stránce technic-

ké, tak po stránce obsahové. Je věrnou účastnicí soutěží a přehlídek v tvorbě exlibris, především prestižního Trienále Chrudim. Ve své výtvarné práci se věnuje volné grafice, tvorbě exlibris, ilustraci a v posledních letech také malbě a kolážím. Ilustrovala několik knih a zúčastňuje se pravidelně výstav volné grafiky a exlibris doma i v zahraničí. Uspořádala

Tajemství, mystérium, Karly Ryvolové bude odhaleno při vernisáži 9. 7. 2015 v 17 hodin. Do té doby se musíme obrnit trpělivostí.

Jan Langhammer

JOSEF ISTLER - TVŮRCE LYRICKÉ ABSTRAKCE

Je s podivem, jak často členové SSPE dovedou do svých sbírek s radostí ukládat lístky od průměrných, někdy dokonce špatných tvůrců těch drobných lístků s přípisem „Ex libris“, zatímco o významné umělec nejeví zájem. Důkazem této skutečnosti může být i moje nabídka grafického lístku s námětem krysaře od Josefa Istlera. Přinesl jsem, nabízel jsem

Karla Ryvolová, C3+C5, 2005

více než deset samostatných výstav. Zajímavé informace a reprodukce jejích prací nalezneme na <http://www.karlaryvolova.cz/>.

V současnosti připravuje výstavu pro Mladou Boleslav, Galerii Sboru českých bratří, na téma *Mystérium*. Výstava bude otevřena v době od 9. 7. do 23. 8. 2015. Co je *mystérium*? Internet nabízí několik významů: tajemný kultovní obřad pro zasvěcené, tajné učení, tajemství, či žánr středověkého náboženského divadla.

Josef Istler, C3+C5

a jen pár opravdu vzdělaných sběratelů s radostí vyměnili. Podobně tomu bylo i v případě, kdy jsme s kolegou Josefem Runštukem posílali i volně měnili Istlerova novoroční přání. Proč ten nezájem? Neznalost či hloupost? Vyberte si. Pokusím se alespoň dnes – mnoho let uplynulo od té doby – nabídnout několik

poznámek o tomto významném umělci, členu prestižních sdružení (skupina RA, SVU Mánes, skupina Cobra – Belgie, SČVU Hollar a další), jenž se stal zakladatelem poetického surrealismu a informelu. Narodil se 13. 11. 1919 v Praze. Studoval v letech 1938-1939 v Jugoslávii u Waltera Höfnera. Již počátkem čtyřicátých let se jeho tvůrčí činnost zaměřila na tzv. gestuální grafismus (znakový záznam v kombinaci s hmotnou struktu-

Josef Istler, C3+C5

rou) a není divu, že jej Enrico Crispolti řadí k protagonistům evropského avantgardního dění. Grafika se pro něj v této době stává nutností, a proto publikuje i v době okupace většinou tajně grafické soubory doplněné o texty Zdeňka Lorence či Ludvíka Kundery. Po válce se Josef Istler zaměřil více na malbu a jeho obrazy z této etapy se vyznačují hledáním vlastní „nové tváře“, tak jak je to

běžné v celé Evropě. Patří k umělcům, kteří přehodnotili surrealismus, stává se významným členem skupiny RA, jež se formovala už během druhé světové války, a intenzívně hledá nový výraz pro svou tvorbu, což bylo konkrétně definováno i v Manifestu skupiny vydaném v roce 1947 u příležitosti skupinové výstavy v brněnském Domě kultury. V práci pro tuto po roce 1948 zrušenou skupinu pokračuje i nadále, žel už tajně. Jen jeho umělecký projev – jeho osobní vyznání se nemění. Pokračuje v započatém díle, maluje svá rozměrná plátna, na kterých propojil vše poznané, a stává se na celých dvacet let vůdčí osobností propagující lyrickou abstrakci. Zároveň realizuje zajímavé soubory (Hlavy, 1958-1959, cyklus monotypů Insinuace, 1965) a grafika se stává běžnou součástí jeho rozsáhlé tvorby. Po dlouhé odmlce ilustruje v r. 1978 v nakladatelství Supraphon v edici Lyra Pragensis soubor veršů Víta Obrtela Rok plný dnů.

V Edici 33 vydávané Františkem Janásem vyšel v roce 1983 bibliofilský tisk s básněmi Vladimíra Holana, kterou doplňuje šest barevných grafik Josefa Istlera z roku 1971, které nebyly předtím tištěny. Také nakladatelství KGB vydává o dva roky později soubor Kříže (deset barevných leptů v edici Biblos, svazek 20), o němž Milan Friedl prohlásil, že je osobním vyznáním a poctou „kříží“ tohoto umělce. Na tomto místě nesmíme zapomenout ani na aktivitu pardubické skupiny SSPE, která vydala dokonce čtyři významné soubory obsahující barevné lepty, tištěné Zdeňkem Šimou (Hlavy, 1992; soubory grafických listů, 1994 a 1996; Triptych, 1996). V posledně jmenovaných souborech si připomeneme „návraty“ Josefa Istlera do minulosti;

jedná se o jakési nostalgické vzpomínání umělce, jemuž je při práci na čtvrtém souboru už sedmasedmdesát let. Zemřel 19. 6. 2000 v Praze.

Nelze jmenovat všechny knihy a soubory, v nichž objevíme Istlerovu grafiku, lze jen doporučit těm, v nichž jsem vzbudil zájem o jeho tvorbu, několik titulů, ze kterých získá mnohem více informací, než bylo možno vtěsnat do této krátké vzpomínky na významného autora, o jehož tvorbu byl ještě v nedávné minulosti jen nepatrný zájem mezi sběrateli. Otevřete-li knihu Mahuleny Nešlehové Poselství jiného výrazu, najdete dostatečné množství informací o tomto předním českém umělci. Stejně zajímavé jsou i texty Františka Šmejka o skupině RA (katalog výstavy GHMP 1988).

Škoda, že některá exlibris, která vznikla v osmdesátých letech, nevzbudila větší zájem sběratelů a ti nepřiměli Josefa Istlera realizovat více drobných lístků s tím krásným zaklínadlem EX LIBRIS. Jen novoročenky několika členů obohatily svět drobné grafiky o unikátní tvorbu tohoto umělce a zůstávají připomínkou, že ne vše co se třpytí, je zlatem!

Karel Žižkovský

JOSEF ČAPEK

(23. 3. 1887 – duben 1945)

Josef Čapek, malíř, grafik, ilustrátor, knižní grafik, spisovatel a kritik, má letos smutné méně kulaté výročí. O jeho tvorbě bylo napsáno mnoho. Připomeňme si zde jeho poslední roky za války.

J. Čapek byl s mnoha dalšími českými vzdělanci a umělci dne 1. září 1939 zatčen, 9. září převezen do koncentračního tábora Dachau a 26. září společně s dalšími vězni umístěn do koncentračního

tábora Buchenwald nedaleko Výmaru. Buchenwald byl jeden z prvních nacisty vybudovaných táborů a patřil ke středně likvidačním, protože z těch asi 231 tisíc vězňů, kteří jím prošli, jich zahynulo „jen“ asi 60 tisíc. Jeho bratr Karel tomu unikl tím, že „včas“ zemřel (25. prosince 1938). Zatýkáni 1. září 1939, tedy v den vypuknutí 2. světové války, bylo zátahem na českou inteligenci, který měl znamenat odříznutí hlavy českému národu. Zpočátku tito „čestní vězni“ nebyli nuceni pracovat. V roce 1941 nastala však změna. Výjimky přestaly existovat a Čapek s Emilem Fillou měli chodit na nejtvrďší robotu znamenající jen pár měsíců živo-

EX LIBRIS: E.W.

Josef Čapek, L1, 1917

ta. Zachránil je nápad spoluvězně dr. H. Rokyty, který nakukal esesákům, že by si měli od nich nechávat zhotovit rodokmeny svědčící o jejich rasové čistotě. Těmto vězňům byla věnována jistá lékařská pozornost, a tak Čapek se svými zhoršujícími se očními problémy dosáhl

toho, že byl tamním lékařem navržen k propuštění! Jistě chvályhodný čin, který mu měl pomoci! Ale jeho následky v německé válečné mašinérii přinesly Čapkovi úplný opak. Byl 26. června 1942 převezen do Sachsenhausenu u Oranienburgu, (tam byli i studenti pozavíraní v listopadu 1939), ale tam nevěděli, co si s ním počít. Existovala vůbec možnost vězně s jeho „nálepkou“ propustit? Byl proto poslán do Berlína. Tam panovaly poměry, které nelze vypisovat. Horší než v Dantově pekle, jak řekl Fillovi, když se dostal zpátky do Sachsenhausenu! Při likvidaci tábora před blížící se frontou byl odsud 25. února 1945 odtransportován do v té době nejhoršího koncentračního tábora v Bergen-Belsenu u Hannoveru. I zde se pero vzpírá něco popisovat. Stačí jen říci, že děsivé filmové záběry z něj pořízené po příchodu Angličanů, byly promítány při norimberském procesu. Řádil tam navíc skvrnitý tyfus! Jak tam skončil Josef Čapek, je zcela nejasné. Žádné záznamy odsud o Čapkovi neexistují.

O Josefu Čapkovi je více v Knižní značce 2/1996, s. 13, kde je i část jeho básně napsané v koncentračním táboře. V těch letech vycházel v Knižní značce jakýsi „seriál“ o našich umělcích tvořících exlibris, do jejichž života zasáhla válka. Většinu ze jmenovaných připravila o život. Bylo to, podle ročníků vydání, o těchto umělcích – Otakar Štáflovi (4/1995, s. 9), Josefu Ladovi (1/1996, s. 13), Vojtěchu Preissigovi (3/1996, s. 14), Ctiboru Štátném (1/1997, s. 9) a Jaroslavu Dobrovolském (4/1998, s. 9). Poslední velká výstava výtvarného díla J. Čapka se konala na přelomu let 2009 a 2010 v Jízdárně Pražského hradu, jejíž autorkou byla PhDr. Pavla Pečínková, CSc.

Josef Chalupský

JAK PŘELÉTAVÝ MOTÝL

Náš hold k 100. výročí narození Ladislava Josefa Kašpara

V hravém zaujetí přírodou a krásou všedních věcí, tak se jeví tvůrce téměř 450 pestrých knižních značek Ladislav Josef Kašpar (29. 4. 1915 - 13. 12. 1997).

Ladislav J. Kašpar, L1/4, 1978

Po 4. svazku edice soupisů exlibris Uzávěřené dílo, vydaném SSPE v roce 2009, by se mohlo zdát, že o exlibrisové tvorbě a přívětivé umělecké osobnosti L. J. Kašpara bylo již vše podstatné vyřčeno a nic nového netřeba dodávat. Pro úctyhodný počet exlibris a novoročenek ve všech možných grafických technikách a systematickou celoživotní orientaci na užitou grafiku dostal punc **kmenové osobnosti** české moderní exlibrisové tvorby.

A přeci s odstupem času, kdy již náš čestný člen není téměř dvě desetiletí mezi námi, vyvstává stále zřetelněji jeho trvalý odkaz, jak za to, co dal svým vděčným žákům v roli profesora, tak pro jedinečné hodnoty, které po sobě svým celoživotním dílem zanechal. Jeho tvorbu uznale obdivovala řada kolegů výtvarníků - Josef Liesler: „Kdybych propadl sběratelské vášni, sbíral bych L. J. Kašpara,“ nebo Z. Seydl: „Má hlavu plnou slunce,“ či historik umění prof. F. Dvořák: „Má duši stále

plnou dojmů.“ Osobně se domnívám, že tento mistr malého formátu není dodnes doceněn. Kdybych měl poradit mladému začínajícímu sběrateli, neváhal bych mu doporučit, aby se pokusil zkompletovat pokud možno celou jeho exlibrisovou produkci a pořídit si tak relativně levně kvalitní kabinetní sbírku – „jakýsi grafický mikrokosmos“, jak trefně poznamenal kolega Karel Žižkovský, s tím, „že jde o vkusné intimní umění do malé zásuvky.“

S pýchou si prohlížím svůj cíleně shromážděný pestrý soubor knižních značek od Mistra Kašpara. Mám tu ukázky ovlivněné kubismem, secesí i surrealismem, opusy převážně v technice barevné a černobílé litografie, několik barevných linořezů a dřevorytů a dokonce lístky ručně kolorované. Nechybí tu pérovky, lepty, suché jehly a kresby tuší, dokonce jeden

Ladislav J. Kašpar, L2/4, 1965

mědiryt. Všiml jsem si jeho časté záliby v členění motivu a kaligrafické výzdobě prázdných míst. Většina lístků hýří fantazií, humorem a svědčí o mimořádných výtvarných schopnostech autora. Přímou

skvostné až líbezné jsou jeho litografie v pastelových barvách s čistou jednoduchou linkou jako filigrán, zvláště s často opakovanými motivy motýlů a brouků. Ostatně byla to ušlechtilá a dlouholetá autorova záliba podobně jako od raného dětství posedlost ve sbírání knoflíků. Odtud snad pramení zájem o miniatury a obdiv k nim. Již od dětství také projevoval vynikající vlohy pro kreslení.

Kašpar totiž dovedl geniálně pomocí grafické zkratky na malé ploše rozpoutat na zvolený námět gejzír asociací a hravých nápadů, často s drobnými dekorativními detaily a to bez předkreslování.

Jako bývalý zaměstnanec Spolku pro chemickou a hutní výrobu v Ústí nad Labem jsem se pokoušel vystopovat Kašparovo údajné působení u pražské pobočky této firmy po celou dobu německé okupace. Pracoval tu jako **reklamní kreslič** těsně po tom, co absolvoval UMPRUM u prof. J. Bendy a poté, co byl přijat do přípravné třídy AVU v Praze, která však byla 17. listopadu 1939 společně s dalšími vysokými školami nacisty uzavřena.

Rozhodně to nebyla promarněná léta! Vždyť odtud pramení jeho orientace na užitou grafiku a přirozená schopnost vyjadřovat se zkratkou na malém formátu. Dostaly se mi například k nahlédnutí z archivu Spolku návrhy pro farmaceutické oddělení, Praha II, Štěpánská 30. Je to několik frankotypů - dopisních obálek s reklamní grafikou, třeba frankotyp č. 8246 s datem razítka Prag 13. 11. 1941 s kresbou krabičky a tuby s obsahem tablet VERALGIN - a nápisem Proti bolesti hlavy, zubů atd. - osvědčené analgetikum. I takto se mladí umělci museli v těžkých dobách protektorátu protloukat a byli dokonce vděční, že dostali příležitost se kumštem uživit!

Ladislav J. Kašpar, L1/4, 1965

V roce 1972 vydal Jednotný závodní klub ROH a Klub přátel výtvarného umění v Ústí nad Orlicí ke své první vernisáži v Galerii pod radnicí Mistru Kašparovi katalog k výstavě jeho kreseb a drobné grafiky s texty V. Thieleho a F. Dvořáka a s úryvky dopisů přátel. K vidění tu bylo tenkrát 100 exponátů, z toho 45 volných listů a zbytek kresby a volná grafika. Při zahájení výstavní činnosti si členové KPVO v Ústí nad Orlicí nevzpomněli na L. J. Kašpara náhodou. Odtud přeci pocházeli jeho rodiče a také se sem rád vracel. Navštěvoval zde svého bratrance a výtvarníka Zdeňka Brožka.

Letos po 43 letech si to přátelé umění v Ústí nad Orlicí zopakovali a dokonce ve stejné Galerii pod radnicí. Vždyť nedožitá 100. výročí narození „jejich umělce“ přece nemohli přehlédnout!

Ve stísněných prostorách sice nebylo

možné prezentovat úplné celoživotní dílo, ale uspořádat kompletní výstavu všech forem jeho prací se s vybranými 150 exponáty podařilo. Byly tu oleje, akvarely, ukázky ilustrací pro nakladatelství Orbis a pro některé periodické časopisy, plakáty a z volné grafiky litografie, dřevoryty a mědiryty. Z drobné a příležitostné grafiky též málo známé novoročenky. Nechyběly dva autoportréty, které zapůjčila rodina. Vernisáž proběhla v pátek 10. dubna 2015 za přítomnosti umělkyně manželky Hany a jejich dcery. V hojném počtu se dostavili také bývalí studenti, aby pozvedli slavnostní náladu veselými vzpomínkami na svého pana profesora. Vždyť výtvarný pedagog L. J. Kašpar už od roku 1946 vyučoval kreslení na několika odborných školách a v letech 1965-1981 vyškolil dokonce celou generaci mladých výtvarníků, zvláště v dovednostech s litografickým kamenem a tiskem.

Výstava byla přístupná do konce dubna 2015. Kdo přišel, nelitoval, neboť poznal grafika L. J. Kašpara také jako dobrého malíře. Mohl se seznámit s portréty dokonale vystihujícími povahové vlastnosti modelů, např. u obrazů Prodavačka knoflíků nebo Maminka, či s pohnutím postát u tří autoportrétů provedených v akvarelu, olejomalbě a kolorované kresbě.

Ale málo platné, stejně na každého udělal asi největší dojem soubor barevných grafik motýlů v různých výtvarných kombinacích: červený, zelený, postříkaný nebo mozaikový - každý z motýlů se snažil zapůsobit na vnímavého diváka, tak jako se v básnické personifikaci Mistr Kašpar, alias „přelétavý a hravý motýl“, snažil zalíbit nám sběratelům svými skvostnými knižními značkami.

Jiří Ort

**JOSEF HEŘMAN,
TÉMĚŘ ZAPOMENUTÝ**

Začátkem měsíce července si připomeneme 115. výročí narození malíře, grafika a karikaturisty **Josefa Heřmana** (11. 7. 1900 - 17. 10. 1956), kterého dobře znají hradečtí sběratelé a bibliofilové

Josef Heřman, X2

jako všestranného umělce. Přestože je uváděn v knize *Malíři Mladoboleslavská* jako místní autor (viz s. 141), v Mladé Boleslavi se pouze narodil a prožil tu svá dětská léta. V mládí vystudoval keramikou školu v Bechyni a poté UMPRUM v Praze u prof. V. H. Brunnera. Od 30. let upřel svoji pozornost k užité grafice, především k úpravě a výzdobě knih. Vytvořil více než 35 knižních značek; soupis za léta 1930-1939 zpracoval M. Forman (*Bibliofil XVII* (1940), č. 6-7, s. 85). F. Heř-

manová vydala v roce 1941 soubor *Ex libris a novoročenky Josefa Heřmana*, který obsahuje 14 exlibris, 5 novoročenek a jednu volnou grafiku.

Jako levicově orientovaný umělec se aktivně účastnil společenského života. Krátce po okupaci byl za ilegální činnost nacisty vězněn. Až do své předčasné smrti v roce 1956 působil v Hradci Králové, kde také nejčastěji vystavoval. Byl činný v řadě uměleckých oborů. Jako malíř upřednostňoval portrét a zátiší, v kresbě svérázné karikatury. Byl tvůrcem řady plakátů, věnoval se úpravě písma a návr-

Josef Heřman, X2

hům knižních vazeb. Rovněž se zabýval výstavnictvím a interiérovou tvorbou. V květnu 1957 mu v Hradci Králové uspořádali posmrtnou výstavu, kterou dokumentují články v deníku *Pochodeň* z 18. 5. a 8. 10. 1957.

Zhodnocení díla Josefa Heřmana provedl historik umění a kurátor Jan Baleka

(*1929) v publikaci *Josef Heřman, náčrt života a díla*, Oblastní galerie, edice Výtvarné umění Východočeského kraje, č. 1, Hradec Králové, 1961, 64 stran. J. Balke je rovněž autorem textu v katalogu *Malíř Josef Heřman* k výstavě obrazů a kreseb z r. 1966.

Jiří Ort

JOSEF LUBIČ

16. 6. 1935 - 28. 9. 2012

Moravský umělec, kterému dlužíme více pozornosti

Teprve 80. výročí narození, kterého se už Mgr. Josef Lubič nedožil, zdvíná stavidla zájmu o jeho završené celoživotní dílo v oblasti výtvarného umění. Předcházel mu již v roce 2012 udělení ceny města Zábřehu.

Josef LUBIČ, malíř, grafik, ilustrátor, vydavatel a povoláním pedagog, se narodil v Prostějově. Umělecké školení zahájil na SUPŠ v Brně a vysokoškolská studia dokončil na Filozofické fakultě UP v Olo-

Josef Lubič, C3

mouci u A. Berana, když krátce, po dva semestry, studoval na pražské VŠUP v ateliéru K. Svolinského. Většinu života pobýval v Zábřehu a Postřelmově. Věnoval se především ilustraci a drobné grafice, dále figurální malbě a krajinomalbě (viz katalogy výstav pořádaných v kavárně kina Retro v Zábřehu).

Býval nazýván výtvarníkem prostějovského regionu. Kromě toho, že učil na ZUŠ v Zábřehu, vlastnil rodinné nakladatelství Luna, které do roku 2006 vedl se svou ženou Vlastou. Zaměřil se na vydávání regionální literatury. Sbírkou básní, pohádky a pověsti většinou sám ilustroval, popřípadě graficky upravoval. Často spolupracoval s básníkem a spisovatelem Miroslavem Kubíčkem, je muž vydal několik knih, např. *Láskoviny* (1999), *Průzračnost* (1998), *Volba volnosti* (2003), *Hornohanácké pohádky a pověsti*

Josef Lubič, C3

(1997). Další jím ilustrované knihy vydala jiná nakladatelství, např. Miroslava Kubíčka *Jesenické pohádky a pověsti*. (SAHU 1992), sbírky poezie Evy Janáčkové *Věčná proměna*, (Olomouc 2010) a *Fotografie ze starého alba* (Veduta 2010) a Josefa Čermáka *Bůh se tu zastavil* (Zlín 2001). Svými exlibris několikrát obeslal hradecké přehlídky Žní a chrudimská trienále. Ve své drobné a užité grafice (exlibris, pozvánky a novoročenky) střídal různé techniky - kromě zinkografie a barevné litografie využíval lept kombinovaný se suchou jehlou, akvatintou nebo mezzotintou. V pokročilém věku se zabýval i počítačovou grafikou. Naposledy jeho tvorbu a osobnost připomněl Josef Dolívka článkem v *Prostějovském týdnu* uveřejněným 10. 12. 2014.

Jiří Ort

VÝROČÍ, KTERÉ BY NEMĚLO BÝT OPOMENUTO

V letošním roce si připomínáme 70. výročí konce 2. světové války. Jako sběratelé a přátelé exlibris bychom neměli zapomenout na stejné výročí úmrtí Karla Jaroslava Obrátla, vlastence, Sokola, pe-

Karel J. Obrátil, P1, 1942

dagoga, bibliofila, vydavatele, redaktora a samozřejmě sběratele i tvůrce exlibris. Karel Jaroslav Obrátil se narodil 2. 11. 1866 v Hukvaldech, po otci zdědil vášeň ke knihám, vystudoval učitelství. Jeho působištěm se, díky jeho nezkrotné povaze, postupně stalo mnoho míst na východní Moravě, až v roce 1901 zakotvil na více než 20 let v Uherském Hradišti, kde se stal ředitelem dívčí měšťanské školy.

Zajímal se intenzivně o vše, co souviselo s erotikou. Sbíral erotickou literaturu, fotografie, předměty, kresby a grafiku. Sbíral a sepisoval také lidové erotické projevy a výrazy v písních, lidové mluvě, vtipcích i nápisech na záchodcích. Nechával si tvořit grafiku, zejména exlibris s erotickou tematikou, kterou pro něj

Karel J. Obrátil, P1, 1909

tvořili mimo jiné např. Karel Šimůnek, František Kupka nebo rakouský tvůrce erotik markýz Francois de Bayros.

K. J. Obrátil byl stoupencem T. G. Masaryka, prosazoval češství a české vlastenectví. Za to byl v roce 1916 rakousko-uherskými úřady zatčen a obviněn z velezrady, ale následně, pro nedostatek důkazů propuštěn. Za krátkou dobu byl však obviněn na základě udání školnice, že sbírá a přechovává erotické předměty, což je u ředitele dívčí měšťanky nepřipustné. Byl postaven mimo službu a několik let prošetřován. Po mnoha odvoláních byl sice nakonec plně rehabilitován, ale také následně penzionován. V roce 1926 se zahanben a psychicky

vysílen odstěhoval definitivně do Prahy. Ještě v Uherském Hradišti však stačil vydat v roce 1924 monografii *Erotické ex libris*. V Praze pak vydává mimo jiné své třídílné životní dílo nazvané *Kryptadia*, příspěvky ke studiu pohlavního života našeho lidu (nově vydalo nakladatelství Paseka jako reprint soukromého tisku z let 1932-1935), sestavené z jeho sběrů sexuálních a erotických projevů mezi česky hovořícími obyvateli.

Období okupace jeho zájmům nepřálo. V roce 1941 vtrhlo gestapo do jeho bytu a zabavilo mu převážnou část jeho knihovny i sbírek. Naštěstí, zřejmě díky uhranutí nalezenou erotikou, přehlédli materiály pro ilegálně vydávaný časopis *V boj!* Když už se zdálo, že okupaci jako člen odboje zázrakem přežije, byl 6. března 1945 zatčen a převezen do Peckárny, kde na následky výslechů a mučení umírá na zápal plic dne 5. dubna 1945.

Pro nás je však podstatné, že se jednalo o vášnivého sběratele exlibris a jejich propagátora, který pro ně nadchl a získal mladého začínajícího učitele Bedřich Beneše Buchlovana a společně pak uspořádali v Měšťanské besedě v Uherském Hradišti v roce 1910 první samostatnou výstavu českých exlibris na našem území.

Čest jeho památce!

Jaroslav Hrabec

EXLIBRIS ZA OSTNATÝMI DRÁTY

Dr. Jaromír Malý přednesl na valné hromadě SSPE, konané v Praze 24. 3. 1946 přednášku *Trochu vzpomínek z koncentračních táborů*. Úryvky z této přednášky byly otištěny v Knižní značce 4-6/1946 a vyšly později jako samostatná publikace s názvem *Exlibris za ostnatými dráty*

– Vzpomínky z koncentračních táborů podává Dr. Jaromír Malý, SSPE 1947.

Životní jubilea dr. J. Malého (1885-1955) jsme připomněli v Knižní značce 2/2005, tedy před deseti lety, s použitím citace úvodní části jeho vzpomínek, kde líčí setkání tří exlibristů na „apelplatzu“, dr. J. Malého, dr. E. J. Pavelky a J. Dlabače. Dovolte další krátkou citace: *Tuto trojici po*

Josef Váchal, X2/4, 1925

velkém našem transportu českých „protektorátních“ vězňů do koncentračního tábora v Buchenwaldu (27. a 28. 9. 1939) sice redaktor a překladatel Jan Dlabač po čase opustil byt propuštěn na svobodu, ale zbylá dvojice si zájem o ex-libris udržela a ten se jí stal brankou k bližšímu seznámení. Lásky k české knize, české historii, kultuře a národu vůbec založila a upevnila moje věré přátelství s bratrem Emilem Pavelkou, které nám pomáhalo překonávat těžké doby a sílilo naše naděje v návrat a šťastný výsledek války. Často jsme pak vzpomínali a dosud vzpomínáme, jaká to byla zvláštní náhoda, že tři čeští nadšen-

ci-exlibristé se v pověstném Dachau ocitli při apelu právě vedle sebe, a v duchu jsme vděčili a vděčíme tomu podceňovanému exlibris, že nás v poměrech tak trudných seznámilo, sblížilo a trochu radostných vzpomínek a hovorů potěšilo!

PhDr. Jaromír MALÝ se vrátil po osvobození do vlasti s podlomeným zdravím, znovu se zapojil do práce v SSPE, byl zvolen čestným předsedou SSPE, zemřel v r. 1955. Škoda, že nedošlo k uveřejnění připravovaného článku Mgr. Lenky Havrdové ve Sborníku pro exlibris a drobnou grafiku 2005. Dr. J. Malý, písecký rodák, regionalista a publicista, zakladatel časopisu Otavan, má čestný hrob na Lesním hřbitově v Písku, kde je po něm pojmenována ulice.

Petr Tamchyna, L1

JUDr. Emil Jiří PAVELKA (1897-1977), právník a soudce v Telči a v Brně, publikoval často ve spolkovém tisku, některé jeho práce zůstaly v rukopisu. Z koncentračního tábora byl propuštěn v květnu 1942 a přeložen do Brna. Do Telče se nakrátko vrátil v dubnu 1945 po bombardování Brna a stal se členem Revolučního národního výboru. Pak již působil trvale v Brně. V článku *Exlibristické ruko-*

pisy z pozůstalosti JUDr. Emila Pavelky, uveřejněném ve Sborníku pro exlibris a drobnou grafiku 2002, informuje dr. S. Vencel o deseti rukopisech E. Pavelky (celkem více než 400 stran) uložených v archivu SSPE.

Jan DLABAČ (1897-1977), moravský bibliofil a sběratel, novinář a redaktor několika časopisů, překladatel z francouzštiny

Stanislav Kulhánek, C3/2, 1919

a filatelista, patřil mezi spoluzakladatele SSPE. Jeden z rukopisů E. Pavelky, zmínovaných v předchozím odstavci, je věnován J. Dlabačovi. Exlibris pro něj vytvořili: M. Uzelac, O. Štáfl (existují rovněž nepravá exlibris), V. Röhling, S. Kulhánek, F. Bayros a J. Konůpek (není v soupisu).

Jan Langhammer

HOSPODÁŘSKÉ VÝSLEDKY V ROCE 2014 A ROZPOČET NA ROK 2015

Příjmové položky:	Skutečnost 2014 v tisících Kč	Rozpočet 2015 v tisících Kč
Členské příspěvky	224,1	220
Dobrovolné příspěvky na tisk. fond	2,7	3
Inzerce	0	0
Podíl z prezenčních aukcí	11	10
Podíl z internetových aukcí	34,7	35
Prodej spolkových publikací a grafík	79	100
Aktivní úroky	0,5	0,5
Sjezd	75,1	104
Ostatní	19,7	0
Celkem příjmy	446,8	472,5
 Výdajové položky:		
Časopis Knižní značka a přílohy	118,8	116
Soupisy exlibris a novoročenek	10,7	10
Grafické listy, soubory a publikace	167,2	45
Sborník pro exlibris	2,8	90
Výstavy	23,1	7
Nájemné	18,5	20
Režijní náklady na činnost spolku	30	40
Bankovní poplatky	7	8
Archiv	12,4	15
Sjezd	70,5	104
Účetní evidence	12	12
Finanční podpory ze strany SSPE	3	3
Ostatní	39,7	0
Celkem vydání	515,7	470
Hospodářský výsledek	-68,9	+2,5

Hospodaření spolku skončilo v r. 2014 ztrátou 68,9 tisíc Kč, třebaže nebyl vydán Sborník pro exlibris a drobnou grafiku 2014 a odpadl plánovaný výdaj 87 tisíc Kč. Sjezd v Chrudimi byl mírně ziskový. Děkujeme firmě Moyo holding za dar 15 000 Kč na částečnou úhradu výstavních panelů za 20 707 Kč.

Výsledek hospodaření je nepříznivý vlivem nižšího prodeje spolkových publikací a grafík o 91 tisíc Kč, přičemž náklady dosáhly plánované výše. Výrazně byly překročeny plánované výdaje za výstavy a výdaje v položce Ostatní; celkem o 56,8 tisíc Kč. Rozpočet pro rok 2015 je navržen jako vyrovnaný. Základy příjmů tvoří členské příspěvky v předpokládané výši 220 000 Kč a příjmy z prezenčních a internetových auk-

cí v celkové výši 45 000 Kč. Rozpočet sjezdu v Chomutově se předpokládá vyrovnaný. Výdaje za spolkové publikace a grafické soubory byly podstatně sníženy a naopak se předpokládá, že budou prodány zásoby z minulého roku.

Jmění spolku na účtech a v hotovosti činilo k 1. 1. 2014 **478,6 tisíc Kč** a k 31. 12. 2014 **409,6 tisíc Kč** a snížilo se o **68,9 tisíc Kč**.

**USNESENÍ VALNÉ HROMADY Spolku sběratelů a přátel exlibris,
konané dne 28. března 2015 v hotelu POPULUS v Praze**

Valná hromada Spolku sběratelů a přátel exlibris se konala za přítomnosti 116 členů a asi 10 hostů. Valnou hromadu svolal výbor pozvánkou, kterou obdrželi všichni členové počátkem ledna 2015 společně se čtvrtým číslem spolkového časopisu. Datum konání bylo pak posunuto ze 7. na 28. 3. 2015. Jednání řídil předseda SSPE Karel Urban.

Po přednesení zpráv předsedy, pokladníka a revizní komise a po diskusi ke zprávám přijali přítomní členové následující usnesení:

1. Valná hromada schvaluje hospodaření spolku v roce 2014 s příjmy 446,8 tisíc Kč a výdaji 515,7 tisíc Kč, tedy se ztrátou 68,9 tisíc Kč, tak jak je ověřila revizní komise SSPE.
2. Valná hromada vyslovuje souhlas s činností výboru a uděluje výboru absolutorium.
3. Valná hromada zvolila pro dvouleté období předsedu Karla URBANA, členy výboru doc. PhDr. Felixe ČERNOCHA, CSc., Karla FOJTA, Jiřího HLINOVSKÉHO, Ing. Milana HUMPLÍKA, Ing. Jana LANGHAMMERA, CSc., PhDr. Zdeňka NĚMCE, Mgr. Barboru VLÁŠKOVOU a Miroslavu WEISOVOU a členy revizní komise Ing. Zdeňka PILECKÉHO a Ing. Michalu DAVÍDKOVOU.
4. Valná hromada schvaluje rozpočet spolku na rok 2015 s příjmy 472,5 tisíc Kč a výdaji 470 tisíc Kč, tedy s přebytkem 2,5 tisíc Kč.
5. Valná hromada souhlasí, aby v příštím roce 2016 byly zvýšeny členské příspěvky takto: čeští členové 800 Kč do věku 79 let a zahraniční členové 1200 Kč (45 euro). Čeští členové, kteří v roce 2016 dosáhnou věku 80 let a starší, platí udržovací členský příspěvek 50 Kč.
6. Valná hromada souhlasí, aby výbor uspořádal sjezd ve dnech 18. – 20. září 2015 v Chomutově podle programu v pozvánce a ukládá výboru, aby uspořádal následující sjezd v r. 2016 v Jičíně.
7. Valná hromada souhlasí, aby výbor připravoval sjezd FISAE v roce 2018 v Praze.
8. Valná hromada souhlasí, aby k 100. výročí vzniku Spolku byla svolána slavnostní valná hromada v březnu 2018.
9. Valná hromada souhlasí s navrženým programem činnosti výboru pro rok 2015.
10. Valná hromada výboru ukládá, aby využil ve své činnosti náměty, které byly předneseny v diskusi, a aby respektoval připomínky revizní komise uvedené v revizní zprávě.

doc. RNDr. Josef Chalupský, předseda návrhové a volební komise
Karel Urban, předseda SSPE

21. ročník celostátní soutěže

Grafika roku 2014

a 20. ročník Ceny Vladimíra Boudníka

Jejich pořadatelem je občanské sdružení Inter-Kontakt-Grafik. A nemýlím-li se, jsou to vlastně u nás nejdéle trvající soutěže a je následně doprovázející výstavy! O jejím smyslu a záměrech jsme psali podrobně v Knižní značce 2/2008, s. 42. Rozdíl v číslování je dán tím, že Grafika roku začala o rok dříve než cena Boudníkova. A jí začneme.

Jindřich Růžička, X3, 1986

Boudníkova cena za rok 2014 byla udělena Jindřichu Růžičkovi (nar. 3. května 1947 v Polici nad Metují). Jak se lze dočíst, porota vyzvedla v jeho celoživotním díle hlavně linoryty ze 70. a 80. let s jeho charakteristickými „rastry“, inspirovanými prý pohledem na televizní obrazovku. Jsou to úžasně precizní, krásné čárové linoryty s městskými náměty. I když grafika Vladimíra Boudníka byla tvořena ve zcela jiném duchu, je to skutečná grafika a je chvályhodné, že se cena dostala do Růžičkových rukou. Jeho linorytům byla vyhrazena samostatná místnost.

Jako již v poslední době každoročně, milovník naší „drobné“ grafiky byl opět krutě zklamán. Pohyboval se v místnostech se stěnami až po strop zaplněnými rozměrnými až velmi rozměrnými díly vytvořenými mnoha grafickými technikami. Ano, při dnešním pojetí již tato díla

do grafické rodiny patří. Působí však spíše jako „plakáty“, často bez valné estetické úrovně. Dříve jsme nacházeli jisté potěšení ve stolních vitrínách, kde byla ta „naše“ grafika. Tyto stoly jsou tam i nyní. Drobná grafika různého druhu též ale bez grafik členů našeho spolku.

Je zjevné, že obesilání těchto soutěží začali považovat naši „klasičtí“ grafici oprávněně za zbytečné, protože marné. Tento dojem jsem si potvrdil rozmluvou s některými z nich. Poroty jsou zaměřeny zcela jinak.

Hlavní cena jako by byla rozdělena do více kategorií. Snad té nejhlavnější je laureátem Eduard Ovčáček (nar. 5. března 1933 v Třinci) za digitální tisk Konstelace. Jinak byla udělována ocenění za

Eduard Ovčáček, CGD, 2014

grafické techniky, a to za tisk z hloubky, z výšky, litografii, serigrafii a počítačovou techniku. A také byla udělena cena divá-

ka. Bibliofila určitě zaujala retrospektiva oceněných autorských knih z let 1997 – 2013. Výstava proběhla v únoru a březnu v Clam-Gallasově paláci v Praze.

Josef Chalupský

NOVOROČENKOVÁ ŽEŇ

Ex Gradec Lux, takto by se dalo pozměnit latinské heslo, pokud se jedná o přehlídku novoročenek. Nadšenec pro tvorbu, sbírání a propagaci drobné grafiky MUDr. Rudolf Příbyš, CSc., (1936-2013) čestný člen SSPE, založil skvělou a poučnou tradici výstav novoročenek. Po léta rozesílal do světa úctyhodný počet novoročních přání se záměrem získat bohatý materiál nejen pro svoji sbírku, ale i pro možnost představit každoroční tvorbu v širokém přehledu v Galerii na mostě Farmaceutické fakulty UK v Hradci Králové. Dr. Příbyš dovedl získat grafické novoročenky nejen našich tvůrců, ale i významných grafiků z celého světa, např. z Dálného východu, z Evropy např. díla maďarského rytce státních cenin Zoltána Véna, estonského Lembita Löhmuše a mnoha dalších.

V Hradci Králové mají novoročenky, i když v jiné formě, dávnou tradici. Již v r. 1823 vyšel v tamním Pospíšilově nakladatelství Almanach aneb Novoročenka, obsahující básně, povídky a divadelní hry, převážně od profesora V. K. Klicpery, ale rovněž od Josefa Chmely. Tato novoročenka, dnes vzácná biblioflie, vzbudila tehdy velký ohlas. Nakladateli napsal dopis Václav Hanka a pochvala byla uveřejněna i v populárně-naučném sborníku Čechoslav.

Po úmrtí dr. Příbyše pokračovaly přehlídky novoročenek z jeho pozůstalosti. V r.

2014 s názvem Historické novoročenky. Letos to byla výstava s názvem Umělecké novoročenky ze sbírky dr. Příbyše, zaměřená na soubory 39 významných výtvarníků, např. J. Lieslera, K. Svolinského, S. Dusíka a dalších, a doplněná novoročenkami Farmaceutické fakulty a sběratelů.

Josef Liesler, L1/b, 1989

Výstava byla zahájena velkolepou vernisáží v pondělí 30. 3. 2015 a trvala do 24. 4. 2015. Tak jako v minulých letech byla výstava na jeden den, letos 25. 3. 2015, převezena do Prahy na minister-

stvo zemědělství. Velký prostor zasedací síně zde umožnil rozřídění podle místa bydliště objednavatele a námětů (příroda, koně, sport, betlémy a Vánoce). Vystaveny byly rovněž soubory Josefa Zedníka a Petra Palmy, tvůrců letošních novoročenek autora tohoto článku. Letošní výstava novoročenek se má uplatnit také jako putovní výstava. Výstavy novoročenek se společným motivem In memoriam dr. Příbyše budou pokračovat i v dalších letech.

Jiří Soukup

EXLIBRISOVÁ ŽATVA

Už 34. ročník Žatvy slovenského a českého exlibris za rok 2014 bol otvorený v priestoroch Galérie na mostě v Hradci Králové dňa 25. mája 2015. Táto uni-

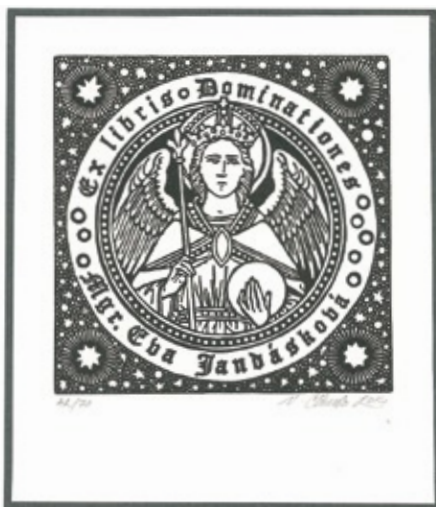

Dr. F. Černoch a J. Hlinovský na výstavě Žatvy, foto J. Šulc

kátna prehliadka knižných značiek opäť preukázala svoju životaschopnosť a ponúkla návštevníkom z východočeského regiónu mimoriadnu kvalitu. Jeden z organizátorov, Ing. Jiří Soukup, privítal na vernisáži primátora mesta Hradec Králové MUDr. Zdeňka Finka s manželkou, predstavil tiež MUDr. Jaroslava Květinu, ktorý stál pri zrode galérie. Za Farmaceutickú fakultu privítal hostí MUDr. Petr

Jílek. Spolok zberateľov a priateľov exlibris reprezentoval Jiří Hlinovský a za slovenských výtvarníkov sa otvorenia výstavy zúčastnil autor exlibrisov, publicista a propagátor knižnej značky Vítazoslav Chrenko, ktorý predniesol úvodný príhovor.

V čom je čaro exlibrisovej Žatvy? Je to pravdepodobne skutočnosťou, že na jednotlivých paneloch sa ocitnú vedľa seba renomovaní výtvarníci, ktorí získavajú ocenenia na našich i zahraničných podujatiach i veľa autodidaktov, ktorých

Vítazoslav Chrenko, X3, 2014

umelecké pokusy majú tiež svoju kvalitu. Dokonalé a profesionálne zvládnuté viacfarebné tlače z hĺbky či vytvorené kombinovanými technikami tu visia ako rovný s rovným so skromnými čiernobielymi grafikami, alebo perokresbami. V tomto smere je exlibrisová žatva jedinečná, pretože ocitnúť sa v katalógu vedľa legendy, to je ctižiadost' vari každého tvorcu. Po rokoch stagnácie začínajú tradičné podujatie opäť objavovať

slovenskí autori, čo je prísľubom toho, že tieto prehliadky zostanú aj v budúcnosti významným dokladom česko-slovenskej vzájomnosti.

V tomto roku nechýbali znova „notorickí účastníci“ – A. Antonová, J. Bouda, H. Cejnarová, L. Dvořák, V. Kasalová, Z. Kubečzka, J. Minář, O. Páleníček, V. Pechar, K. Smetanová, M. Těhníková, K. Tichý, O. Vychodilová a okrem nich mnohí, ktorí sa zúčastňujú nepravidelne. Všetkým patrí vďaka, lebo oni sú propagátormi malého grafického formátu, ktorý sa nazýva exlibris. Nemôžeme zabudnúť na vkusný katalóg, ktorým sa popýšili obeťaví organizátori. Nezostáva nič iné, iba dúfať, že Žatva alebo Žeň dobre zarodí aj v budúcnosti.

Mgr. Vítězoslav Chrenko

VÝSTAVY XIV. TRIENÁLE ČESKÉHO EX LIBRIS CHRUDIM 2014

Ve dňech 2. až 26. 4. 2015 byla v Galerii Vinohradská 12 (otevřená nedávno 15. 9 2014 v budově Českého rozhlasu) uspořádána repríza výstavy XIV. Trienále Chrudim. V komorním prostredí, sloužícím i jako expozice z dějin rozhlasového vysílání, byly vystaveny chrudimské panely a vše si bylo možno v klidu znovu prohlédnout. Mělo to však jeden háček. Výstava byla poměrně krátká a nemohla být prodloužena, (jak jsme se pokusili navrhnout), protože již čekala výstava o květnovém povstání.

Konala se jako doprovodná akce výtvarné dílny pro děti na výrobu exlibris s výtvarníky a nebyla příliš propagována. Dozvěděl jsem se o ní náhodou.

Od Mgr. Barbory Vláškové z PNP nyní víme, že panely trienále byly vystaveny již od 11. 1. do 12. 3. 2015 v předšálí

Divadla v Horních Počernicích a budou zapůjčeny ještě pro Galerii pod radnicí v Ústí nad Orlicí na dny 16. 10 až 8. 11. 2015.

Loňské chrudimské trienále bylo probráno ve zprávě o našem sjezdu v Chrudimi (Knižní značka 4/2014, s. 128). Připo-

Jan Hísek, C7, 2012

meňme pouze, že hlavní cenu trienále GRAND PRIX obdržel **Jan Hísek**. Dodatečně zde představujeme jedno z jeho vítězných exlibris.

Josef Chalupský

SINT-NIKLAAS 2015

V letošním roce to byl již 20. ročník této přelátné exlibristické soutěže pořádané v belgickém Sint-Niklaas. Po léta k sobě váže pozornost grafiků i sběratelů. Její plný název zní 20. mezinárodní soutěž pro exlibris a drobnou grafiku Sint-Niklaas 2015 (20ste Internationale exlibrisen kleingrafiekwedstrijd Sint-Niklaas 2015). Na chvíli se zadrželo, že její

přitažlivost jakoby slábné a její věhlas pohasíná. Po rekordní účasti výtvarníků – 803 v roce 2001 začaly počty zúčastněných klesat na 576 (2003), 569 (2005) až na 364 (2011)! Zájem se k ní ale znovu vrací. Není to sice těch rekordních 803, ale opět slušných 500 (2013) a letos 519. Pořadatelé se však jedním rekordem pyšní. Přihlásili se výtvarníci z 51 států. To je zatím skutečně nejvíce.

Odkud že to hlavně byli? Přirozeně nejvíce soutěž obleslalo umělců z Belgie (60). Jen o málo méně z Německa (53) a na třetím místě z Polska (46)! Následovalo těsně Nizozemsko (44), Itálie (32), Saudská Arábie (28, hodně početná novinka!), Turecko (21), Francie (20), Ukrajina (15), Japonsko (14) a potom my (11). Určitě je zajímavý vývoj v účasti z některých zemí. V tom nejvíce obleslaném roce 2001 přišly grafiky z Ruska od 117 umělců, letos – od 6! Tehdy z Číny – 38, nyní 1!

Od nás soutěž obleslali (podle abecedy): Vladimír Hadomský, Pavel Hlavatý, Jakub Hrib, Jana Kasalová, Vlasta Matoušová, Karel Musil, Lubomír Netušil, Michal Novák, Gabriela Popovičová, Martin Raudenský a Jana Vacková. Hlavní cena Sint-Niklaas za nejlepší exlibris byla udělena letos 78letému Japonci Fudžimotovi Motoakimu (Motoaki Fujimoto, nar. 1937). Je to krásné, výtvarně strohé exlibris, dvoubarevný dřevoryt vracející knižní značku k původnímu účelu. Porota to neměla lehké. Musila posoudit 1283 lístků! Již v minulé soutěži udělením hlavní ceny barevnému linorytu Argentince Mauri-

cia Schwarzmana (Knižní značka 1/2014, s. 21) naznačila odklon od výtvarně sofistikovaných značek k prostšímu, ale neméně působivému výrazu. Udělena byla řada dalších cen, pojmenovaná zčásti po Sint-Niklaas. Uvedme si je bez tohoto pojmenování. Cenu za tisk z výšky získal

Motoaki Fujimoto, X2/2

Číňan Kuej-lan Čchiou (Guilan Qiu, *1976, žijící v Japonsku), cenu za tisk z hloubky Lotyš Sergejus Koločenko (*1981), za digitální provedení Polák Grzegorz Izdebski (*1991), za nejlepší portrét (cena vedená též jako její 27. ročník) Polák Michal Pisialek (*1992), cenu Victora Stuyvaerta pro mladé talenty Polka Weronika Marszelewska (*1989) a cenu exlibristického spolku Graphia Polák Tomasz Hankus (*1989). Všimněme si, kolik výtvarníků bylo oceněno z Polska a jakého jsou věku!

Práce vybraných autorů a vítězů budou vystaveny do 30. 8. 2015 v místě konání soutěže.

Josef Chalupský

Zemřel JUDr. Jan HEGER

JUDr. Jan HEGER se narodil 5. 1. 1946 v Mladé Boleslavi. Byl advokátem v Jablonci nad Nisou. Členem SSPE se stal v r. 1998. Pravidelně jsme se s ním a jeho

Herbert Kisza, C3+C5, 2002

milou paní setkávali na sjezdech SSPE. Vždy usměvavý a ochotný k výměně exlibris od známých i méně známých výtvarníků. Začínal s exlibris od J. Dajče, který byl jeho oblíbeným autorem. Vlastnil exlibris od H. Kiszi, Antonína Kroči, G. Alexandrova, L. Bednárika, G. Hujbra. K. Musila, M. Manojlína, Stanislava Kuldy (článek v Knižní značce 3/2010, s. 75), V. Komárka a dalších českých grafiků. Naposledy jsme se náhodou setkali 10. 7. 2014 v Oblastní galerii Liberec při prohlížení dřevorytového cyklu F. Kupky *Quatre histoires de blanc et noir, Paris 1926* (Čtyři příběhy bílé a černé). Krátce se ještě dr. Heger zúčastnil sjezdu SSPE v Chrudimi 4. 10. 2014, kde se již necítil dobře.

JUDr. Jan Heger zemřel 16. dubna 2015. Zůstává s námi prostřednictvím svých exlibris a ve vzpomínkách na krátká, srdečná setkání na akcích pořádaných naším Spolkem.

Jan Langhammer

PUBLIKACE

■ Josef Váchal: Paměti pro Josefa Portmana

Z rukopisu přepsala, k vydání připravila a ediční poznámkou opatřila Zuzana Zadrobílková. Průvodní studie napsali Hana Klímková, Zuzana Zadrobílková a Pavel Turnovský. Vydalo nakladatelství Trigon, Praha 2014.

Josef Váchal věnoval dva díly Pamětí svému litomyšlskému sběrateli Josefu Portmanovi v letech 1919 a 1920. Nezaznamenal v nich však jen události vlastního života běhu, ale také své myšlenky a vjemy spojené s nadpřirozeným světem, se světem magie.

■ Jaroslav Minář: Soupis exlibris 1988-2014

Soupis exlibris zpracovali V. Pospíšil a D. Sazovský a doplnil autor. Obsahuje popis 122 exlibris a 4 obrázky. Formát A5, 8 stran. Soupis vydal SSPE v počtu 60 výtisků v roce 2015. Část nákladu byla rozeslána zúčastněným, členům výboru a vybraným institucím. Zbytek nákladu je k dispozici pro další zájemce.

■ **Marcel Votlučka, Jan Langhammer: Soupis exlibris, novoročenek a příležitostné grafiky Karla Votlučky**

Publikaci formátu A5 o 32 stranách vydal SSPE v omezeném nákladu 50 výtisků s barevnou obálkou a reprodukcemi devíti grafik v r. 2015. Obsahuje popis 246 exlibris, 62 novoročenek, 15 oznámení sňatku, 7 oznámení narození dítěte, 17 různých oznámení, 15 navštívenek a 29 souborů exlibris a novoročenek. V úvodu je vzpomínka M. Votlučky na svého otce. Na soupisu se podílely pracovnice Knihovny Národního muzea v Praze, Kabinetu exlibris PNP v Chrudimi a Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích. Soupis je v prodeji za 30 Kč + poštovné.

Lgh

■ **Jan Samšiňák: Šolcův statek v Sobotce - historie, lidé, umění**

Kniha je letošní novinkou knižní produkce. Byla vydána jako soukromý tisk RNDr. Jana Samšiňáka, syna dlouholetého předsedy SSPE RNDr. Karla Samšiňáka, CSc., díky němuž se život našeho spolku odbyval z části právě v Šolcově statku.

Knižka o 112 stranách pojednává o historii statku, o českém obrozeneckém básníkovi a herci Václavu Šolcovi, o Karlu Samšiňákově i jeho synovi Janu Samšiňákově, o výstavách a besedách zde pořádaných a o postupu při rekonstrukci statku v nedávné době. Ve druhé polovině knihy jsou přehledy důležitých údajů z historie osob i akcí, dokumentární fotografie a výtvarná díla vztahující se k Šolcovu statku v průběhu let. Jako ilustrace k

tomuto článku je použit linoryt vytvořený v r. 1984 Penčo Kulekovem, profesorem Akademie výtvarného umění v Sofii, vystavujícím tehdy v Šolcově statku. Knihu lze zakoupit u autora a vydavatele za výrobní náklady; mobil: 603 520 696, e-mail: jansamsinak@seznam.cz.

Jiří Soukup

■ **Jan Dvořák, Robert Hédervari a kol.: Kamil Lhoták a knihy**

V loňském roce vyšla objemná a výborná kniha s názvem uvedeným v záhlaví. Protože je mezi námi řada bibliofilů, určitě nebude vadit, když na ni upozorníme. Doba, kdy většina knih krásné literatury byla ilustrována, je minulostí. Ilustrace v knihách krásné literatury měly, někdy neumě, ale často dostatečně pěkně, čtenáři pomoci udělat si představu o dění v knize. Dnes jsou ilustrace spíše vzácností. Navíc jsou dnes knihy doprovázeny mnohdy grafikami, které vystihují obsah spíše symbolicky a přestože jsou krásné, mohly by být použity i v knize jiné. Vraťme se proto

prostřednictvím této knihy s Kamilem Lhotákem na chvíli do doby našeho mládí. Bude to cesta, která potěší naše srdce. V knize o rozměrech větších než A4 jsou dokonalé reprodukce mnohých Lhotákových knižních ilustrací, skutečně vystihujících děj, postavy a prostředí. Je jich tam přes dva tisíce. Jejich úplný závěrečný soupis s ikonkami nám případně dovolí vyhledat si další knihy v knihovnách.

Lhotákově grafice je přirozeně věnována jen krátká kapitola. Dala by se v ní snad očekávat zmínka o Lhotákově exlibristické tvorbě. S knihami souvisí. Je tam však jen povzdech, že si Lhoták nečinil žádné poznámky a že se jeho grafické dílo nenasadno proto dává dohromady.

Jan Dvořák, Robert Hédervari a kol. (Jan Chaloupek, Karel Kut a Libor Šteffek): Kamil Lhoták a kniha. Úvodní stať napsal František Dvořák, Nakladatelství Vltavín a Pražská scéna, Praha 2014, 496 str., 32,5×24cm, původní cena 1700 Kč. Významná knihkupectví ji prodávají za 1530 Kč, ale dodavatelské domy na Internetu jdou až o několik stokrát níže.

Josef Chalupský

ČASOPISY

■ **BOEKMERK, Tijdschrift voor ex-libriskunst. Nummer 47/2015**

Nové číslo má nový háv, „moderní“. Neladí ale s duchem jemné grafiky exlibris. Vhodný spíše pro nějakou obchodní společnost, nanejvýš pro tiskárnu. Jako všude ale o takovýchto věcech rozhodují často lidé bez výtvarného citu, kteří se cítí být „pokrokoví“. Nic to ale neubírá na obsahu.

V druhém pokračování o byvších střeoevropských tvůrcích exlibris jsou mezi deseti představovanými čtyři od nás – Alfons Mucha, Emil Orlik, Taviík František Šimon (Simon) a Toyen.. Všichni s vyobrazenými exlibris, od Muchy dokonce dvěma. O „překvapivých exlibris“ píše Martin R. Baeyens. Pohodově, protože vesměs tvořená pro téhož vlastníka. (Méně shovívavě tato „jednovaječná dvojčata“, oprávněně neb učená různým vlastníkům, vidí Zdeněk Řehák, viz Knižní značka 1/2014, s. 19.) Karl Visser znovu nakusuje dávný spor, zda exlibris nepojmenovávat jako „vlastnická grafika“, oživený v současných časopisech německých a rakouských exlibristů. Nedodávejme, že se to jeví dosti pošetilé. Týž autor se raduje, že se podařilo přimět jednaosmdesátiletého vlámského umělce Rogera Wittevrongela ke zhotovení prvního exlibris. Následuje rozhovor se sběratelem a básníkem Cyrielem Gladinesem s krátkým jeho básnickým textem. Pozornost se nečekaně dostává argentinskému Mauriciu Schvarzmanovi (nar. 1947). Argentinstí výtvarníci se hojně zúčastňují exlibristických soutěží, ale kvůli ponejvíce linorytové technice bývají přehlíženi. Až v roce 2013 překvapivě zvítězil jmenovaný v přeslavné soutěži vypisované v belgickém Sint-Niklaas s vícebarevným linorytem! (Viz Knižní značka 1/2014, s. 21.) Toto je jeden z možných výsledků prolovení hráze. Stejně oprávněně je připomenut Rumun Ovidiu Petra (nar. 1958). Jakoby objeven je italský časopis inPRESSIONI, o němž jsme již psali v Knižní značce a z něhož pravidelně uvádíme souhrny obsahu čísel. Lu Boeykens píše o plánované činnosti musea v Sint-Niklaas na tento rok. Mezi novými osmi exlibris je knižní značka Jana Kavana. Pět exlibris má v obrázku nahé ženské tělo. Výtvarníky zřejmě již nic jiného nenapadá. Číslo uzavírají „mazaní měnitelé“.

■ **inPRESSIONI, colloquia graphica et exlibristica, ročník 5, číslo 10, podzim 2014**

V úvodníku jsou připomenuta grafická výročí vztahující se k roku 2014. Je jich více a nejstarší uvedené je knižní a grafická výstava v Lipsku konaná v roce 1914. Velký úspěch tam měli italští dřevorytci. Následují články o jednotlivých výtvarnících. Lep-ty Ricorda di Arnaldo Badoniho (1913-?) připomínají Váchala. Obsahem, ale ne jeho úrovní. Zato dřevoryty, případně lept a litografie, Bruna Hérouxe (1868-1944) jsou dokonalé a nádherné. Pozoruhodné jsou robustní vícebarevné dřevoryty současného italského výtvarníka Franca Cimardiho. (Do čísla je vložen jeden jeho původní, podepsaný lístek.) Nádherné jsou následující mědirytiny a ocelorytiny Wenera Pfeifera (*1941), tvůrce mnoha rakouských známek! Soubor různých exlibris se skrývá pod záhlavím Doznání abstinenta. Podle jejich obsahu bráno zřejmě ironicky. Autor miluje víno. Číslo uzavírá kapitolka o německé exlibristické společnosti DEG.

■ **inPRESSIONI, colloquia graphica et exlibristica, ročník 6, číslo 11, jaro 2015**

Gian Carlo Torre v úvodu připomíná sté výročí první světové války a její hrůzy. Ilustruje svá slova dvěma exlibris. Jedním od maďarského lštvána Drahoše (Istvan Drahos) a druhým zvláště působivým od Belgičana Louise Titze. Je to lept z roku 1914, na kterém jsou trosky domu s nápisem Dítě nebylo nalezeno. Články jsou věnovány „evropskému mistru dřevorytu“ Emiliu Mantellimu (1884-1918), Italovi původem ze Švýcarska, Antoinettě Viganoneové (nar. 1928), rovněž Italce, a Angličanu Simonu Brettovi. Všechny články jsou bohatě ilustrovány dokonalými reprodukcemi. Brettovy dřevoryty zaujmou svojí dokonalostí a jemností, připomínající práce dřevorytců z devatenáctého století, kteří do vynálezu autotypické sítě museli všechny obrazy a později i fotografie přetavovat pro tisk do dřevorytin. Bělorus Kvartalnyj (1979) tam má své „credo“. Z badatelsko-historického hlediska se probírá již dříve objevené ex-libris od Luigiho Conconiho (1852-1917), zřejmě s portrétem Tranquilla Cremony (1837-1878), Číslo uzavírá představení francouzských exlibristů z A.F.C.E.L. (Na jsoucnost časopisu inPressioni jsme podrobně upozornili v Knižní značce 4/2012, s. 123.)

Jch

■ **KISGRAFIKA, 2015/1, Maďarsko**

V Německu působící maďarský grafik Zsigmond Sós (*1935) slaví 80. narozeniny; jsou reprodukována jeho tři dřevorytová exlibris. Italský kulturní institut v Budapešti uspořádal velkolepou výstavu starých knih a grafik a současně vyšla kniha Valdichiana – Knihy a zobrazení krajiny vína a vody; v příslušném článku jsou představeni svojí tvorbou někteří grafici z knihy. Přednáškou a článkem byl připomenut maďarský odborný spisovatel a sběratel Andor Semsey (1917-1986). Výstavou v Národní knihovně Scéchényi v Budapešti byl připomenut tiskař a knihvazač József Kovács (1915-1996), který byl rovněž významným sběratelem exlibris a pořádal setkání sběratelů exlibris z podunajských zemí.

■ **Mitteilungen der Deutschen Exlibris-Gesellschaft 2015-1**

Gryf, impozantní bájná bytost jako motiv exlibris, je název článku H. Neumaiera s 11

reprodukovanými exlibris. Nakladatelství Neue Kunsthandlung, Berlín, vydalo v roce 1920 soubor 10 leptů M. Fingestena s doprovodem 8 textů R. Leonharda. Příležitostná grafika DEG upomíná na významné události německé exlibristické společnosti. Paní A. Büsing uvádí příklad úspěšné identifikace majitele (Hans Borgwardt, 1892-1975) a tvůrce exlibris (Walter Wolf, 1894-1945), které je vlepeno do knihy z fondu Univerzitní knihovny v Rostoku. Významný německý rytec Manfred Pennewitz (1942-2013) vytvořil rovněž několik exlibris. Mezi novoročenkami PF 2015 jsou reprodukovány novoročenky J. Wernera a V. Suchánka (pro Inge a Klaus Rödel). V souvislosti s Ročenkou DEG pro rok 2014 je reprodukováno exlibris O. Kulhánka (lept z r. 1991, Lore & Roland Freund).

■ **Mitteilungen der Österreichischen Exlibris-Gesellschaft č. 1/2015**

Atypickému exlibris od H. Ranzoniho (1896-1991) pro dr. Sigrít Schneiderovou a dr. Haralda Scheidera je věnován úvodní článek od majitelky exlibris. Pozdějšími variacemi původního exlibris od A. Dürera pro W. Pirckheimera se zabývá článek P. Ratha (vlastní od T. Köcherta a od I. v. Damme pro I. Uchida). H. R. Scheffer pokračuje v historii ÖEG před 100 lety (1915) dalším článkem (F. v. Bayros – válečná exlibris, E. Krahl). Šroubovici a jejímu zobrazení v exlibris je věnován článek W. Hönleho; jedno exlibris je od A. Burky z r. 1923 pro L. Merwarta. VIII. Setkání ve Steyeru se koná 11. až 13. září 2015. Sloni na exlibris a v drobné grafice jsou předmětem článku T. Cernajseka a výstavy v Barthhausu v Pettenbachu od 28. 4. 2015.

■ **Nordisk Exlibris Tidsskrift (Severský exlibristický časopis) 2015/1**

J. Gürtzgen napsal a vydal vlastním nákladem knihu Willy Habl – Werke – Sammlung Jutta Bergengruen. W. Habl (1888-1964) byl německý malíř, grafik a výtvarný pedagog působící v Hamburku. V grafické tvorbě se věnoval rovněž exlibris, jichž je 22 v článku reprodukováno společně a autoportrétem umělce. Výstavy pokračovaly: 73. Harry Jürgens (*1949 Parnu, Estonsko), 74. Heinz Plank (*1945 Bad Elster, Německo) a 75. Galina Lwowa (*1958 Beresa, Bělorusko). V sérii letošních novoročenek jsou reprodukovány práce M. Lesařové-Roubíčkové, V. Suchánka, J. Wernera, J. Dudka, O. Premstallera a Z. Kubeczky – členů SSPE. Lgh

SETKÁNÍ SBĚRATELŮ

- XII. setkání sběratelů a přátel exlibris se koná **5. září 2015 na zámku v Moravské Třebové** v koncertním sále základní umělecké školy. Zahájení v 9 hodin dopoledne. Srdečně zvou sběratelé exlibris z Moravské Třebové.

ZPRÁVY Z VÝBORU SSPE

■ **Výborová schůze** konaná dne **12. 3. 2015** v hotelu Balkán za řízení předsedou K. Urbanem a při účasti dvou členů výboru a hosta Ing. M. Bayerové. Ing. Humplík provedl inventuru prodejných publikací a grafických listů v archivu SSPE k 28. 2. 2015. Grafický list Jiřího Brázdy s portrétem O. Kulhánka je vytištěn v počtu 150 ks a bude v prodeji za 400 Kč.

■ **Mimořádná výborová schůze** konaná dne **18. 3. 2015** v hotelu Pyramida za řízení předsedou K. Urbanem a při účasti čtyř členů výboru. Paní Hrdličková, pracovnice obchodního úseku hotelu, ukázala členům výboru velký sál (400 míst u stolů), přilehlé prostory a kinosál v souvislosti možným konáním kongresu FISAE 2018 v tomto hotelu. Ing. Langhammer předložil písemný návrh a program konání slavnostní valné hromady k 100. výročí vzniku SSPE v březnu 2018 ve spolupráci s Knihovnou Národního muzea v Praze (slavnostní schůze, výstava, publikace a medaile).

■ **Výborová schůze** konaná dne **16. 4. 2015** v hotelu Balkán za řízení předsedou K. Urbanem a při účasti pěti členů výboru a hosta Ing. M. Bayerové. Předsedou byl na valné hromadě zvolen Karel Urban; rozdělení funkcí členů výboru je následující: doc. PhDr. Felix Černoš, CSc., (bez funkce); administrace a archiv Karel Fojt; výstavy Jiří Hlinovský; prezenční aukce a zápisy schůzí Ing. Milan Humplík; členská evidence a redaktor Knižní značky Ing. Jan Langhammer, CSc.; hospodář a pokladník PhDr. Zdeněk Němec; redaktorka Sborníku Mgr. Barbora Vlášková; grafické edice Miroslava Weisová. Správcem webových stránek www.sspe.cz je Ing. Karel Scherzer. Ing. Humplík informoval o výstavách *České exlibris* ve výstavní síni Sala Veratti ve Varese a *Praha v drobné grafice J. Boudy* v knihovně v Bodio Lomnago v době od 13. 4. do 3. 5. 2015.

■ **Výborová schůze** konaná dne **14. 5. 2015** v hotelu Balkán za řízení předsedou K. Urbanem a při účasti šesti členů výboru a hosta Ing. M. Bayerové. Gratulační grafika pro příští rok bude objednána u K. Demela. Urgence nezaplacených členských příspěvků bude provedena po uzávěrce 1. pololetí. Bude vydán soupis exlibris J. Mináře v nákladu 60 výtisků. Výstava k 100. výročí SSPE v r. 2018 bude uspořádána ve spolupráci s Národním muzeem v Praze v návaznosti na slavnostní valnou hromadu.

Výbor SSPE

VÝSTAVY

■ Galerie HOLLAR - výstavní plán na rok 2015, 2. pololetí

Smetanovo nábřeží 6, 110 00 Praha 1

24. 6. - 19. 7.	Albín Brunovský – Grafika. Pocta sběrateli Ivanu Panenkovi
5. 8. - 30. 8.	Jana Budíková - Paralely
2. 9. - 27. 9.	Helena Horálková - Theatrum mundi
30. 9. - 25. 10.	Kateřina Černá
29. 10. - 22. 11.	Encouter – Setkání (mezinárodní účast)
25. 11. - 23. 12.	XXI. Festival komorní grafiky

SJEZD SSPE 2015 - CHOMUTOV

Vážení sběratelé, jako příloha minulého čísla Knižní značky se vám do rukou dostala přihláška na letošní sjezd SSPE v Chomutově. Vzhledem ke skutečnosti, že se termín konání sjezdu nezadržitelně blíží, dovoluji si vám připomenout **termín pro podání přihlášek – tedy 31. 7. 2015**. Bude mi velikou ctí se s vámi v co největším počtu opět po roce setkat. Myslím, že kromě tradiční výměny bude pro vás připraven i velmi zajímavý doprovodný program. Proto si přijedte sjezd užít, a ne jenom hekticky vy-

měňovat. Kolegové, kteří již přípravu a organizaci sjezdu minulosti absolvovali, mně určitě dají za pravdu, že nejdůležitější je spokojenost vás, účastníků sjezdu. Velmi nám všem pomůžete už jenom tím, že budete dodržovat platební morálku a termíny uvedené v pokynech přihlášky. Za to bych vám chtěl dopředu poděkovat.

Není vyloučeno, pokud to časový sled událostí dovolí, že právě na sjezdu v Chomutově bude před uvedením na knižní trh prezentována publikace o české příležitostné grafice. Autorem je čestný člen našeho spolku pan dr. S. Vencl a vydavatelem rovněž náš člen pan Bedřich Kocman.

A na závěr ještě jedna otázka. Poznáte, kdo je autorem loga letošního sjezdu? Nebudu vás dlouho napínat. Autorem tohoto, podle mého soudu velice zdařilého loga, je nám všem dobře známý plzeňský grafik a autor mnoha exlibris **Milan Bauer**, za což mu patří srdečný dík.

Jan Humplík

VÝZVA VÝBORU SSPE

Vážení členové SSPE, uhradte, prosíme, členské příspěvky SSPE ve správné výši 600 Kč pro české členy, pokud jste tak dosud neučinili. K 31. 3. 2015, do kdy měly být příspěvky uhrazeny, nezaplatilo 100 členů!

ZMĚNY ČLENSTVÍ

■ **NOVÍ ČLENOVÉ:** 10697 Carollina FABINGEROVÁ, Na Konvářce 1751/5, 150 00 Praha; 10698 MUDr. Jaroslav NOVÁK, Kardinála Berana 957/19, 301 00 Plzeň; 30060 Katarina VASICKOVA, Antersen 14, GR-11525 Athens, Greece.

■ **ZMĚNA ADRESY:** 10654 Ing. Michal NAJMAN, Pod Hájem 306, 250 66 Zdiby.

■ **UKONČENÍ ČLENSTVÍ NA VLASTNÍ ŽÁDOST:** 10665 Mgr. Milan SKÁLA z Prahy.

■ **OBNOVENÉ ČLENSTVÍ:** 10526 Jana LEGÁTHOVÁ-TOMANOVÁ, Hruboskalská 340, 511 01 Turnov.

■ **ZEMŘEL:** JUDr. Jan HEGER z Jablonce nad Nisou (†16. 4. 2015).

**Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937
Spolek sběratelů a přátel exlibris, založený v roce 1918,
se sídlem: Zelenečská 129/34, Hloubětín (Praha 14), 198 00 Praha.
Identifikační číslo ve spolkovém rejstříku vedeném Městským soudem v Praze,
oddíl L, vložka 237: 004 43 522, zapsáno 1. ledna 2014.
Poštovní adresa: P. O. BOX 645, 111 21 Praha 1.
IČO: 00443522. Webové stránky: www.sspe.cz.**

Číslo účtu/Konto:

87951/0300 v měně CZK, Československá obchodní banka a. s.,
Radlická 333/150, 150 57 Praha 5.

Číslo účtu/Konto:

IBAN: CZ02 0300 0000 0002 3224 2690, SWIFT/BIC: CEKOCZPP v měně EURO, Československá obchodní
banka a. s., Radlická 333/150, 150 57 Praha 5.

Předseda: **Karel Urban**, Na Vyhliďce 291, 252 06 Měchenice.

E-mail: urbankm@tiscali.cz.

Telefon: 251 566 517.

Mobil: 728 150 639.

Prezenční aukce: **Ing. Milan Humplík**, Gagarinova 510/21, 360 20 Karlovy Vary.

E-mail: mi303hu@gmail.com.

Telefon: 353 225 454, 241 432 635.

Mobil: 728 342 132.

Pokladník: **PhDr. Zdeněk Němec**, Livornská 424, Horní Měcholupy, 109 00 Praha.

E-mail: zne1@seznam.cz.

Telefon: 274 787 152.

Mobil: 774 666 655.

Redaktor Knižní značky a členská evidence: **Ing. Jan Langhammer, CSc.**,

Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň.

E-mail: langhammer.jan@o2active.cz.

Telefon: 377 265 076.

KNIŽNÍ ZNAČKA číslo 2/2015

Redaktor: Ing. Jan Langhammer, CSc.,

Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň, e-mail: langhammer.jan@o2active.cz.

Redakční kruh: doc. RNDr. Josef Chalupský, PhDr. Jiří Ort a RNDr. Karel Žižkovský.

Jazyková korektura: Mgr. René Keller.

Počítačová sazba článků a výběr obrázků: Ing. Jan Langhammer, CSc.

Grafická úprava a tisk: SOS print s. r. o., Švihovská 10, 301 00 Plzeň.

Náklad 550 výtisků.

Vydává: Spolek sběratelů a přátel exlibris v Praze, Zelenečská 129/34, 198 00 Praha.

ISSN 1211-3840.

Rozesílá Postservis Praha.

Toto číslo vyšlo 30. 6. 2015. Redakční uzávěrka příštího vydání je 31. 8. 2015.

Karla Ryvolová, Strom symbolů, C3+C5, 2007

Ladislav Josef Kašpar, L2/4, 1979

Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937 Spolek sběratelů a přátel exlibris založený v roce 1918 se sídlem v Praze.

Název časopisu a logo spolku:
akademický malíř Miroslav Houra.

Obrázek na titulní straně: Josef Istler,
C3, 1991.